

August Varenius   Carolus Schröderus

[...] Jesus Nazarenus Propheta Magnus, Seu Examinis X. Characterum Messiae, per quos R. Don lizchak Abrabinel probare voluit: Jesum Nazarenum non esse verum Messiam: sed hunc adhuc expectandum, ut propediem revelandum : Disputatio II. Exhibens Characteris II. Qui est De Messia Propheta, Syllogismum Rabbinicum eiusdemq[ue] examen, inprimis quoad propositionem maiorem

Rostochi[i]: Richelius, 1657

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn77238701X>

Druck   Freier Zugang

Ru. Med. 1657
August Varenius
Vest. Carl Schröder

34

Ad. h. S. S. V. V. n. xxiii

ישוע הנצרי

הנביא

נחמה עליו רוח יהוה

JESUS NAZARENUS PROPHETA MAGNUS,

Seu

Examinis X. Characterum MESSIÆ,

per quos R. Don Iizchak Abrabinel probare voluit:

JESUM NAZARENUM non esse verum Messiam;

sed hunc adhuc expectandum, ut propediem revelandum,

DISPUTATIO II.

Exhibens

CHARACTERIS II.

Qui est

DE

MESSIA PROPHEA,

Syllogismum Rabbincum

ejusdemq; examen, in primis quoad propositionem
majorem,

Quam

Sub Signis JESU PROPHETÆ

P R Æ S I D E

AUGUSTO VARENIO, SS. Th. D.

Hebraicorum & Cateches. Christ. Prof. Publico,

Responsurus defendet

M. CAROLUS SCHRÖDERUS, Islebiensis,

Ad diem ultimum Decembr. in Auditorio Majori.

⦿⦿:(o):(⦿⦿

ROSTOCHI

Typis Johannis Rickelii, Senatūs Typogr. 1657.

VIRIS
Plurimum Reverendis, Excellentissimis & Clarissimis,
DNN.
PASTORIBUS,
ARCHIDIACONIS
&
DIACONIS
ECCLESIAE HAMBURGENSIS

*gravissimis,
vigilantissimis*

&

benè merentissimis,

DNN.

PATRONIS edecumatis,

&

FAUTORIBUS omni observantiâ
perpetim colendis,

HAS pro PROPHETA illo MAGNO,
JESU NAZARENO,
Prophetici Characteris
VINDICIAS

*Ut aliquod exstet cum officiosa mentis turpiter,
cum benevole Promotionis operum,*

*devotè demissè,
dicat, dedicat*

Honoro SINGULORUM Nomini
dicatissimus

M. CAROLUS Schröder / Islebiensis,
Bârsonæ in Livoniâ olim Ecclesiastes
h. t. Exul.

CHARACTER SECUNDUS PROPHETICUS. כה
ABRABINEL

Proponens Characterē MES-
SIE Isaianum secundum, & ex
illo concludens JESUM NA-
ZARENUM non fuisse RE-
GEM & REDEMPTO-
REM MESSIAM.

Summariū Rabbini
ponentis Characterem II.

I. CHARACTER secundus est
PROPHETICUS. Messias
sc. futurus PROPHETA SUM-
mus seu excellentiss. gradus.

II. MESSIAS juxta Antecel-
sores Rabbinos s. SAPIENTES
felicitis memoriz, intelligen-
tia & felici rerum expeditio-
ne erit admirandus, erit sub-
limior Abrahamo, excelsior
Mose, elevatior ipsis Ange-
lis coelestibus Ministerianis,
& de illo MESSIA agit ISAIAS
c. 52. 13.

III. Servus ille Dei *הַעֲבָד*
וְיָשׁוּב s. intimioris admis-
sionis vel assumptionis, Isaiæ
42. 1. & filius dilectionis, est
MESSIAS, & Spiritus illi im-
positus est Spiritus Prophe-
ticus, per quem novit arcana cordium humanorum: atque hinc
illa Crisis Messiaz inerrabilis, quæ describitur Isaiæ 11. 3. 4.

IV. CHARACTER ille secundus Propheticus exprimitur in
Isaiâ c. 11. v. 2. m. 1. per SPIRITUM REQUIESCENTEM SUPER ILLO.

V. Talis Messias Propheta non fuit sub templo 2. quippe in *קדש*
juxta Cabalam Sapientum nec Prophetia fuerit, nec Spiritus Sanctus.

אברבנאל מעור מנבואה
ויצא חסר ההאר והחנאי
הבו הכרחי במלכותו שר
מלך המשיח ובנאולה שהיא
עתידה ומכלתם אי
אפשר שיהיה הויה משוח
ושחקר נאזולתו גאולה
אמתה

ההאר והחנאי הבו הוא במדרגת
נבואתו שהיה בעליונה שבמדרגות
הנבואה: וכמו שדרשו חכמים ז"ל
על הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה
מאר ירום מאברהם ונשיא משרה
וגבה ממלאכי השרת: וכפאמר זה
הנביא עליו הו עבדי אתמך בן בחירי
רצתה נפשי נתתה רוחי עליו ער
שפפני נבואתו יהיה ידע סתרי לכות
בני אדם כמו שנאמר לא למרא
עיניו ישפט ולא למשמע אזנו יוכיח
ושפט בצדק דלים רר שיהיה שפט
כפי האמת ולא כפי המפורסם: וכל
זה מורה על מעלה נבואתו ועליו
אמר כאן ונחה עליו רוח ה' ומורה
מתבאר שלא נתקיימה הנבואה
הזאת בדור כיר שני כי לא היתה
בהם נבואה ולא רוח הקדש כמו
שקבלו חכמים ז"ל:

D

Summa.

Summarium Rabbini

representati formaliter
Opponentis ex Characterē 2.
qui est

CHARACTER PROPHETICUS
in gradu superlativo.

Syllogismus Rabbini.

Messias Salvator, NEZER
Isaianus debet esse PRO-
PHETA in gradu Prophetiæ
excellētissimo. JESUS NA-
ZARENUS non fuit PROPHE-
TA, nedum in illo gradu ex-
cellētissimo. E.

II.

Probatio majoris affirmantis.

Super quo debet requie-
scere SPIRITUS JOVAH, ad-
eò ut sit fuerus *καρδιογνώ-
στης*, is est PROPHETA in gradu
excellētissimo. Super NE-
ZER ISAI ISAIANO, eodemq;
Messiâ vero &c. E.

III.

Probatio minoris negantis.

Si tempore templi 2. nec
PROPHETIA fuit, nec SPI-
RITUS SANCTUS. E. nec JESUS
NAZARENUS, qui vixit sub
templo 2. PROPHETA fuit, ne-
dum in gradu superlativo talis extitit. Sed E. Minor ex Cábala Sapien-
tium in libro Talmud. Jomâ, quod in desolatione templi 1. Deus abstu-
lerit SCHCHINAH seu Majestatis inhabitantis gloriam ab Israele, & sub
templo adeo 2. non fuerit PROPHETIA, non Urim, Thumim, non SPI-
RITUS SANCTUS, non Arca, Propitiatorium, Chrubini non Ignis cœlestis.

אמרכנאר מפיק

המענה מן האר הבו

שהוא

למדרגת הנבואה

א

המשיח המשיע נושא כפרשרת

חטר מעלה נבואתו למדרגה

העליונה שבמדרגות הנבואה: ישוע

נצרי וכל אחד מדור בית שני אין לו

מעלת זה למען

ב

חיוב הבכירה החיוכית

עד מעלת נבואת המשיח שאמר

כאן ונחה עליו רוח יהוה עד שמפני

הרוח נחה עליו והיה ידע סדרור

לבות בני אדם:

ג

חיזוק הצעיר והשללה:

אם ברור בית שני לא חלה נבואה

ולא רוח הקדש גם ישר דא היה נביא

ועל שחטרה נבואתו גם לא מעלה

לנבואתו: כי אם המוקדם משקברו

חכמים ול במסכת יומא שהקכה סלק

שכינתו מישראל כחרבו בית ראשון

ולא רצה להשפיעה להם שמו

לחול נבואתו ולא אורים והמום ולא

רוח הקדש ולא ארון וכפרת וכרובים

ואש מן השמים שהם המשת הדברים

שחסרו בבית שני למען

Summarium Christiani
Respondentis.

נצרי מפתח הרצבורג
הטענה:

I.

1. *Syllogismus Rabbini argumentantis à Prophetiâ sub templo 2. deficiente ad JESUM NAZARENUM non Prophetam, & ab eodem non Prophetâ ad eundem non MESSIAM, destruit seipsum. 2. Aut medius terminus sc. PROPHE- TÆ, utrobique suppositionem habet individualem pro indivi- duo singularissimi & excel- lentissimi illius PROPHE- TÆ, & sic petitur principium, com- mittitur circulus, & duos sal- tem terminos habet Syllogismus objectus sc. Messiam & JESUM NAZARENUM: quia querere an Jesus Nazarenus sit Messias, & an sit singularis ille Pro- pheta excellentior Mose &c. unum & idem est: neque adeo magis valet hactenus illatio, quam si argumenteris: MESSIAS promiss. est Schiloh ille Ja- cobæus. Jesus Nazarenus nõ est Schiloh. E. Jesus Nazarenus non est Messias: sc. non est Messias, quia non est Schiloh i. e. Messias. 3. Aut suppositio in majori est singularis, pro Propheta illo certo arcanorum cordis humani scrutatore, sc. Messia solo: in minori ordinaria communis, ita ut dicat tales Prophetas, quales fuere à Mose ad usque Malachiam Scriptores Canonicos, aliosq. deo missos & sic 4. termini sunt in Syllogismo, & inde vitiosa consequentia, adeo ut in- vertere potius liceat im: Jesus Nazarenus non fuit talis Propheta, qui*

שחת לו הטען וכל כדכדי המתלהמים ישוע אינו הנביא ע"ש שחכרתי הנביא/ בכמה האחרון למען גם הוא לא המשיח: ויש להחיר אגרות בלתי כשיל הביא למעלה וכליפות כי הנח גבול אמצעי או יש פנוי בנזורה הצעירה כבככירה או על שמשותף הוא לא פנוי בקטנה כבגדולה או כורה ומוכרת הארו ומראהו שכלל וכלל לא היה נביא ישוע הנצרי: אולם אם על אופן הא הנך קבלתי מה שבאתחלתא וכן סבובית הטענה ואין בה כל עדי שני הגבולים כי המשיח והנביא שהוא נשא ממש וגי מתאחדים הם ושאל היש ישוע המשיח אח הוא לשאל היש ישוע הנביא וכמו בנין חלוש אם הטען כן ישוע הנצרי לא המשיח על שהוא לא שילה שרו יקחת עמים כי שאלה אחת היש ישוע שילה ואם ישנו המשיח וטענה ישוע לא המשיח כי לא המשיח: ואם על אופן כן כשיראה מחזוק הקטנה

Summarium Christiani

Respondentis

*fuit sive Prædictor sive Canonice
Scriptor de Messia, quales
illi ad usque Malachiam. E. esse
potuit & fuit revera Messias.*

*4. Aut suppositio utrobique est
universalis, ita ut in majori
Messias Propheta absolute af-
ferretur, in minori Jesus Na-
zareus plane Propheta nego-
tur, & sic falsa est minor, &
probatio minari.*

II.

*Accipimus majorem cum sua
ratione, addita hac limitatione*

*1. Requiescentia Spiritus su-
per Nazareno copulanda est*

*cum Catenâ Spiritus tripli-
catâ. 2. Finis Spiritus Jho-*

vah requiescentis non saltem

*restringendâ ad officium Mes-
sias Propheticum sed & Sa-*

acerdotale & Regium. 3. Mes-

sias Propheta ab aliis Prophetis

non saltem gradu discernitur,

uti Moses ab Isaia & c. Sed

*Charactere Speciei Propheti-
ca singulari & summo excellen-*

tissimo: quâ occasione ponitur

*4. tanquam concessum Messiam
excellentiorem Moysi, om-*

*niibusq; S. Angelis: neque illa
excellencia est gradus saltem &
modalis: sed vincit Messias ipsum Moysen Charactere Prophetico sub-*

הנך ה' גבולים או המשיח ב' הנביא
המיוחד יותר ומאך נערה על כל

הנביאים שאליו פניהם ג' ישוע ה'

נביא מי מצבור ומכרת המתנבאים
והמכתבים משה עד משה או עריו

שהחזיר וזכרו תורת משה זמזה מתעה
ההקש ולהפך יש לאכל יודך לטען

אמנם ישוע המשיח ואעפ לאכן נביא
הוא כשיאמר במס' יומא עד חיסור

נבואה בבית הב' מכל מקום יכול הוא
להיות הנביא: אם על אופן הג' הקבל

גם ארץ הקטנה גם דאיתו באכזוב
כלו:

ב

קבלנו המשפט וחזונו איבהסמכת רוח
יהוה עם שלשלה גבלת רוח המשלשת

ורוח המשיח שהיה ב' ראת יהוה
כשכמאחרים ב' תכלית נחת הרוח

לא בלבד המלאכה הנבואית אלא
גם מלכות המשיח גם כתונתו דעלות

עצמו על פשעינו לריח ניחוח אזכרה
ליהוה ג' מדרגת המעלה הנבואית

אינה מברילה בין נביא המשיח
דנבואת שאר המתנבאים כשמוכרלה

כה מעלת משה בכל בית ה' נאמן כי
כשבורא ברי ספק נשיאות המשיח

הוא ממעלת משה עה ולשמשמשי
קדישין ורא מראת אחר לחן ורק

הכר מדרגה לאופניהם אלא הכר
כתארים דהיור שרמור: מוחלט

דנבואת המשיח המים דעים במר
כאנכי

Charactere Prophetico sub-

stantiali,

Summarium Christiani

Respondentis.

stantiali, qui fuit Mosis impossibilis. 5. Speculum Mosis Propheticum omninò habuit excellentiam præ Speculo aliorum Prophetarum, cujus respectu fuit clarum, lucidum, non ænigmaticum, eo modo quo describitur Num. 12. 6. 7. 8. et Speculum Messie Prophetæ vincit Speculum Mosis: cum MESSIAS viderit illà Specie visionis, quæ Mosis, & multò magis Prophetis aliis fuit impossibilis & transcendit illam, de quâ dicitur: Non videbit me homo, & vivet, item: Facies meæ non videbuntur, quod valet de Propheta Mose, non de MESSIA Servo intelligentèr & feliciter agente in Prophetico munere. 6. Speculum Messie non tantum æstimandum ut fuit in formâ servi, non tantum ut in humanitate s. formâ hominis excellentissimâ: Cui præter linguam Doctorum tempestivè loquentem cum fatigato Deus singulo mane excitat aurem Es. 50. 6. sed ut est in illo quatenus est naturalis Filius, ex naturæ divinæ privilegio appellans ad decretum Ps. 2. 7. & hinc modo Messias est Prophe-

שרא במשה עה! אמנם מעלת משה מעלת אספקרריא מאירה ומצוחצחת רשפה אל פה ידבר בו ה' ומראה ולא כחידות לשיכיש המנר יהוה ממי שעמדו בסוד יהוה ויראו וישמעו את דברו בכת הנביאים הקדשים שרתם אספקרריא מרוכלכרת בפני מרה שלמשה שבמראה חידות להם יתורע ה' בחרום ידבר בם ולא כן לשמשיה עבר משכיר ירום ונשא וגבר מאד שלו יכלה לראות פני יהוה כאופן שהוא מן הנמנע למחנה אלהים וכל שכן רמשה לנביאים ולחיים אחרים כשנאמר ערו לא יראני האדם וחי ופני לא יראו: ולא רק כעבר משכיר בזמן נדבת שפלותו וכאשר משחת מאיש מראהו ותארן מכני אדם לנר רק כחור האדם המעלה אשר ארני יהוה עליו וגו' ושארני יהוה ונתן לו לשון למורים רדעת לעות ארת יעק דבר שלו יעיר בכקר בכקר יעיר לו און לשמע כלמורים וגו' ושהוא מראך פנים אלא גם כמספר אל תק יהוה אמר אליו בני אתה אני היום יחדתך כשקננו יהוה ראשית דרכו להיורר אצרו אמן ושעשועים יום יום: ועל אופן הורה כשלפני שמש ונח שמד גם כן מעלם נסד הורה נביא מראש והאדרו שלו ושתחונו כל מראכי יהוה וכל הנביאים: גם חפיע למשה וכלכל נביאים שהם מעלם אנשי השם

D 3:

ca Spe-

Summarium Christiani

Respondentis.

ta Speculi clarissimi sine pari
inter Creaturas hujus & futuri
seculi. 7. Messias est Propheta
ab aeterno, est ita Propheta,
ut sit Prophetarum omnium
Dominus ab Angelis & Pro-
phetis adorandus. Est ita Pro-
pheta ut ab illo eructante, Spi-
ritum S. habuerint omnes Pro-
pheta: qui Spiritus S. jam inde
ab inhumanatione ejus requie-
vit super eo velut oleum il-
lud laticiae, quo unctus fuit
Nazareus sine mensura, &
pra Consortibus. 8. Character
Prophetarum supposita visionis
excellentiæ duplex proponitur
ex libro Ikkarim l. 3. c. 8. unus
potentèr ad verum Dei cul-
tum excitare, alter & secun-
darius, prædicere futura: 9.
Ostenditur in utroq; Messia abso-
lutissimi Doctores & Observato-
ræ, Vaticinatoris ite ex plenitu-
dine divinitatis inhabitantis, uti
& καρδινώτως infinita ex-
cellentiæ. 9. Messia Propheta
axioma Propheticum est EVAN-
GELIUM s. doctrinam Justitiæ
coram Deo, Pacis cum Deo,
& gaudii interioris, totumq;
Consilium nostræ salutis di-

את רוחו שחיה אחרו ההגשותו
נחה כאנשותו אשר בפניה הוא נצר
משרשי ישי ובפנורו משחו אלהיו
שמן ששון מן חבריו: ויותר אם עקר
מציאות הנבואה בנביאים הוא לזה
התכלית להזהיר על קיום התורה
ועל עבודת השם ועשיית הדברים
הנרצים לו להתכרך רתיוורת האדם
תמים עם השם ועל הכוונה השגורה
נמצארה בנביאים הגדול: העתידים
להורות: על אמותה נבואתם כשנאמו
בספר עיקרים גם כורה מנצח האר
המשוח שהוא לא להזהיר על תורת
משה כשהוא לנביאים שתחת משר
ל: רק להשלים תורת משר גם
בפירושה גם בשמירתה החמימה
לחולטנית לא רק על הגיד משכינתו
בלי ספק העתידת אעפגם בורה תאר
המשיח עד דעתו מסתרי לכות בני אדם
ממלא אלהות שכן בו אלא שיפרסם
להזתיר כוהר הרקיע: משפט בשורה
משפט הצדקה משפט שלום מעשה
הצדקה והלמוד השקט וכמחר
להוציא אורמה שהם סתמים וחתמים
מעלם להורות עם המר: הגדול
ואתות והמופתים המופלאים בשמים
ובארץ מרה שיעץ ה: על ישועתנו
וכל שהיא מעם יהוה צבאו: יצאה
לשיחה מפלי עצה מגדיר: תושיה
ועדים עליהם לכלא הפשע להתם
חטאה לכפר עון ולהביא צדק עלמים

vinum

Summarium Christiani

Respondentis.

*vinum clarissimè & plenissimè
publicare, & abscondita à se-
culo mysteria revelare, idè, cum
stupendia & incomparabilibus
prodigiis in cælo ac in terrâ.
Probatur inter alia ex Dan. 9.
24. Esa. 61. 1. 2. 3. 4. Esa. 2. 3. 4.
Esa. 5. 2. 7. Mich. 5. 3. Esa. 9. 1.
cap. 35. 3. 4. 5. 6. Messias sc. &
authoritativus Evangelii ac Sa-
cramentorum Evangelico-
rum Publicator & Apostolorum
Evangelizantium de quibus Pf.
68. 12. Obad. v. ult. Esa. 12. 3.
juxta Targumistiam, summus
Imperator.*

10. MESSIAS ab ipso Mose
commendatur ut PROPHE-
TA MAGNUS Deut. 18. 15.
18.

11. *Propheta ille non est
vel Jhosua, vel aliquis ex
PROPHETARUM Israelis
ordinariorum turmâ, prout
statuunt Rabbini: Probatur
ex comparatione: PROPHE-
TASICUT MOSCHEN v. 15. 18.
Conf. c. 34. 10.*

וכן לבשר עניים וגו' לקרא שנת רצון
ליהוה לנחם כר אברים לתת לאברי
ציון פאר תחת אפר וגו' תהלה תחת
רוח כהה וכן אף חבב עמים כל קדשו
בידיך והם תכו לרגליך ושא מר ברוחך
גם ויורנו מרכוז ונלכה בארחותו
כי מציון תצא תורה ודבר יהוה
מירושלם וגם ועמד זרעה בעז יהוה
בגאן שכינתה אלהיו וגו' זכן מר
נאו על ההרים רגלי מבשר משמיע
שלום מבשר טוב משמיע ישועה וגו'
וגם העם ההלכים בהשך ראו אור
גדול יושבי כארץ צלמות וגו' וכן אז
תפקחנה עיני עורים וזאפי חרש
תפתחנה וגו' כלו על מלאכת המשיח
הנכואיית שהוא גם כער הבשרה
ומסחריה בהמון חגג גם ארני יתן
אמר המבשרות צבא רב שלח צירים
הלכו מלאכים קלים ושעלו מושיעים
בהר ציון לשפט את חר עשו להיור
ליהוה המלוכה ושנאמר אליהם
כתרגום יחזקאל ותקבלון אולפן
חרת בחדונה מכחירי צדיקים:
ויותר ליסודתו בהררי קדש זכר
תורת משה עז ונכבדת
מדבר בו נבית כמני נבית
כמוך שהיית בפרשו שופטים:
מי נבית כמשרה היהושע

12. Com-

**Summarium Christiani
Respondentis.**

12. Comparatio illa non est
gentilitia, *ita ut nihil aliud di-
catur, quàm aequè illum Pro-
phetam fore ex Israelis gente,
prout ex illa gente fuit Mo-
scheb, & sic PROPHEA sicut
Moscheb, idem quod PROPHEA
gente Israelita: neque compa-
ratio est in obedientiâ, & in-
obedientis punitione abstractâ,
ut ex Deut. 34. 9. & histo-
riâ 1. Reg. 20. 35. colligit Aben-
esra. 13. Contra urgetur illud:
Sicut ego, sicut tu, vel illud,
sicut Moscheb, à Characterè
gentilitio jam supposito dis-
cretum, & accentu distinctum,
post quem nemo amplius dubita-
re poterat Prophetam illum
fore Israelitam: fuisse Moses
adeo Tautologus: Urgetur, quod
Obedientia obligata non ar-
guit statim PROPHEAM sicut
Mosen: Urgetur numerus sem-
per singularis, expressivus cer-
ti individui quod comparatur
cum individuo Mosis Propheta.*

14. Non negamus præter Messi-
am ostendi posse Prophetam
excellentiâ sive Mosis parem,
sive etiam superiorem, illum,
sc. qui ab Isaiâ describitur ut fu-
turus ad revelandam GLORIAM

שאין כלערוי ומצא נביא שנכנס עם
וישראל לארץ או אמ יתכן להיות
זה כולל לכל נביא הולא מנחש שיקום
אחר משה ותחת משה מנביא רנביא:
ואם כך איכה לא קם נביא עוד
בישראל כמשה וגו': ואם תאמר אף
לא קם רכל המפתים ולכל המורא:
הגרוד כשבשמצרים כל כך קם
יהשוע קמו נביאים כמו משה ע
שהם קמו מקרבך מאחוך ישראל או
כפני שמיעה ארזי או כפני דדישר
מעמו: מקביל המוקדם מקרבך
מאחוך או מקרב אחיהם ומי הסתפק
אחרי המאמר הזה שהנביא מישראל
ועל מה תוספת המאוחר כמני כמורך:
ומנגד המפסיק מברית בין מקרבך
פאחוך למלת כמני ולכמוך ושענת
שמיעה ודרושה פרטית ארזי הוי
ראיה על שכר מי אשר ישמע אותו
ישראל ואם לא ישמע יקום הוא
נביא כמשה הוא וכל שכן אם
כלשון יחיד ער נביא המיוחד כש
כשמשה יחיד ודבר יהוה את משה
וכמשה כנביא כמשה: אעף
כלערוי המשיח היה עתיד לקום
כאומות ישראל נביא כמדרגה
המעלה היתירה משה שנאמר עליו
ביד ישעיה קור קרנ כמדר פנו

DOMINI

**Summarium Christiani
Respondentis.**

DOMINI, Vox clamantis : IN
DESERTO PARATE VIAM DO-
MINO c. 40. 4. 5. illum quem in
Prophetâ Malachiâ cap. 3. 1. 2.
DOMINUS JUDICII vocat AN-
GELUM mittendum sibi velut
ANGELO FOEDERIS Prodro-
mum & viâ paratorem præ-
sentissimum, illum, quem ob
potentem Spiritum ELIAM
PROPHETAM vocat Malachias
c. 4. v. penult. Fundamentum ex-
cellentiæ illius Prophetice Eli-
na, est in immediatione PRO-
DROMI hujus ante MESSIAM
templi DOMINUM, & ipsam
faciem MESSIÆ, potentissimâ
& gloriosissimis signis stu-
penda. Finis illius Prodro-
mi convertere cor Patrum ad fi-
lios & c. vid. Mal. ult. v. ult. Atq;
in hoc Prophetâ Prodro-
mum, Prophetia scripta ob-
signatur, sicut Scriptura Mess-
iæ Prophetæ ab illo inchoatur :
Sic in ultimo Prophetâ DEUS
illum vocat Malachi, excellenti-
orem sc. Angelum Prophetam
ipso Malachi, cujus aut oritatem
tunc deminuebant Judæi. 15. O-
minino tamen in L. M. PROPHE-
TÆ sicut Moscheb, solus est Mes-

רך יהודה וישרו בערכה מסללה
לאלהינו בשנגלה כבר יהודה
וראו כלל בשר יהודי כי פי יהוה
דבר וכן פודי מלאכי אמר יהודה
צבאורת הנני שלח מלאכי וגם
הוא שנאמר על כח רוחו הנרה
אנכי שלח לכם ארת אליהו
הנביא וגו' הנה עיקר יותר מלאכותו
המוחררת שהויה מלאך ה' בלי
אמצעי מהלך ומפנרה הרך לפני
המשיח מלאך הברית שהוא חמדות
הארון פתאם יבא אל היכלו ותכלית
הקרמת שריוותו בלי אמצעיות
להשיב לב אבות על בנים ולב בנים
על אבותם פן יבא המשיח והכרה
את הארץ חרם ועל זו נחתם בו
חזון כל המכתבים כשהתחילו בו
המבשרים המכתבים להיותו גם סוף
לברית ישנה ותחלתה שר כריות
חרשה וקריאתו על פי ה' מלאכי
כשהאחרון בנביאים שבו נפסקה
הנבואה שבמכתב מלאכי יקרנה
לו מכל מקום במשה נביא כמשה
אין בלעדי המשיח שהוא נשנה
ממשה ועל זו אף ער גבמי שהוא נביא
כמשה לא מגרעות למעלתו תחת מעלת
משה כל כרך יכול להיות על מרהגת
משה מעלתו ומכל מקום נביא
כמשה הוא ומודעת זאת שהשוארה

Summarium Christiani
Respondentis.

SIAS, non obstante quod MESSIAS
sit excellentior Mose Prophe-
ta scilicet qui est sicut Mose heb, pot-
est esse major Mose heb: sed non eo
inferior. Ostenditur, in quo Cha-
racter PROPHETICUS compara-
torum MESSIÆ & MOSIS ex
supplicatione Israelis, occasione
supplicationis, ex formâ respon-
sionis, in quâ & Moses typus
Messia, & Messias ipse: Conf.
Exod. 20. 15. 16. Deut. 5. 19. 20.
21. 22. 23. 24. 25. c. 18. 15. 16 ubi
promissio PROPHETÆ sicut Mo-
se heb, revocatur ad Israelis sup-
plicationem: Secundum amne,
quod petiisti. Petiit ergo Pro-
phetam perpetuum, Mediatorem
inter DEUM & homines vid.
v. 17. 18. atque adeo Mediatore-
rem præter Mosen. Comparatio
adeo est Officialis, non excellen-
tia in abstracto, imò ne quidem
in concreto, ita ut adæquata sit
ratio excellentia officialis in u-
troque termino comparato:
omnino enim in illo ipso officio
manet eminentia MESSIÆ præ
ipso Mose.

בין משה ובין נביא כמשה לא בפני
המעלה הארה אלא בפני המלאכה
ושהיא לַאֲלֹהִים לחולטנית שיסתלק יחס
בין ההוקשים אלא כשהשלמה מעלה
המוקש האחד מצד המשיח זמלאכותו
וראיה עליו לכל אשר שאַלֶּרֶת מעם
יהוה אלהיוך בחרב כיום הקהה
לאמר לא אסף לשמע את קול יהוה
אלהיו ואת האש הגדולה הזאת לַאֲלֹהִים
אראה עוד ולא אמות הנה לא יוכר
ישראל לשאת פני ה' לא את הקולה
ואת הליפידים ואת קול השופר את
ההר עשן כלו בעלורת עשנו כעשן
הכבשן ויחרד גם ההר גם כל העם
שבמחנה ואעפ הוציאם משה לקראת
אלהים מן המחנה זיתצבו בתחתית
ההר אשר שם שמעו קול אלהים
חיים מדבר את עשרת הדברים אל
כֹּה קהלם בהר מתוך האש הענן
והערפל קול גרוֹת ולא יסף הנרה
כששמעו יהוה פנים בפנים מדבר
עמהם בהר בער כאש וינעו כלם
ויעמדו מרחוק ויקרבו אל משה כל
ראשי שבטי ישראל וכר זקניהם ועל
שאי אפשר להם לראות עוד ולשמע
את כבודו של יהוה אלהים ואת גדלו
ואת קלו ער שתאכלם אש הגדולה
אם יספים לשמע וגו' על כן בקול כל

Summarium Christiani
Respondentis.

16 Pro eminentiâ Prophetæ sicut Mofche faciunt Characteres Verbi non Legalis in ore ipsius ponendi Deut. 18. 18. Oratoris nomine DEI BENEDICTI apud Israelitas futuri, *ibid. v. 18.* rigorosi in rebelles huic Prophetæ supplicii v. 19. *Mosis à se ablegantis Israelitas ad illum Prophetam audiendum.* IESUM AUDIETIS c. 18. 15. Prophetæ ergò sicut Mofcheh, *solus est Messias, Prophetæ Mediator inter DEUM iratum, qui est ignis consumens, & mortales homines, ipsumq; adeò Mosen, idemq; novæ Legis Autor, & magnificentissimus Promulgator, cui Obedientiam debent Mofes, omnesq; Prophetæ & cujus doctrinam Insule gentium expectarunt, velut excellentiorem doctrinâ legali Mofis.*

הקהל בקשו יהוה אלהיהם וישאלו ממנו את הנביא האמצעי התמיד שהיה מלך המשיח וכמצאונות שיהיה משה אמצעי מדבר בין יהוה אלהים ובין ישראל ועוד האזינה אל מרד שענה ה' הטיבו כל אשר דברו ככל אשר שאלו אעשה נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך והנה נא שאל ישראל רק למשה אלא גם נביא כמשה כי בשיקים ה' נביא כמשה עשה כשהטיבו שאלו ישראל ועד לזה נביא כמני יקים ה' ככל אשר שאלו מעם יהוה אלהיך כחרב ביום הקהל ובן הטיבו אשר דברו נביא אקים וגו' ועוד מי הנביא שיאמר עליו הקנה נתתי דברי בפיו של הנביא המיוחד באופן המיוחד כמו גם דבור המיוחד ודבר אל ישראל כל אשר אצונו כשאתה דברת מר אש צוית ומיוחס הצווי אליו וככה ידבר בשם יהוה והאיש אשר לא ושמע אל דבריו שיודע אתהם בשמי אנכי אדרש מעמו נאם יהוה צבאות ומי חנביא שפנה אליו משה והפנה אליו להקשיב כל ישראל בקור משה אליו תשמעון אי אפשר שיהיה זה ברעדי המשיח

**Summarium Christiani
Respondentis.**

17. *Lex sc. doctrina Moſis tantum maledicit, revelat, exaggerat peccatum, & condemnat totum mundum. Deut. 27. 26. Unde ad pacem conscientiae requiritur alia Lex MESSIAE, quae est Concio pacis, remissionis peccatorum: atque ita à Lege maledicente, monstrante peccatum, ablegamur ad MESSIAM Benedictorem & Salvatorem Catholicum Gen. 22. 18. Mathe 45. 21.*

18. *Argumentamur ad eod. Is qui est PROPHETA sicut Moſcheh Deut. 18. 15. 18. est is, quem in supplicatione sua petiit totus Israel, Mes-*

גם נביא כמשה גם אמצעי בין
אלהים ושלהכתייה לבשר כמשה
גם מוציא דת חדשה כתורה צורה
לנו משה מורשה קהלת יעקוב
ובכחן המשיח מאד נעלה עד שיהיה
הוא גם אמצעי בין אלהים למשה
ונביא ששמע אליו גם משה ותורתו
שלוה איום יוחלו ותוררו עד מאד
מדת אש של משה שתכליתוה אחר
שתפקחנה עיני שניהם וידעו כי
עורמים הם רק מאררת והרכה תרכה
דפתח חטאת רבץ להיות דרך מופגג
חטאת חטאת ואורו כל העלם כשנאמר
ארוד אשר דני יקים ארת דברי
התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל
העם אמן: ועל שתאר היא כל העלם
הוצדכה להיות דת המשיח משמיעת
שלום לנשוי פשע לכסוי חטאה וכן
לשלא יחשב יהוה לו עון ורק מקרה
לתורה לנחותך ארל מי שהתברכו
בו כר גויי הארץ וארל מי שיתן
בקולו קול עוז פנו אלי והושעו
בר אפני ארץ: ויצא לנו מזה
חיוב והקש כורה: מי שהוא נביא
כמשה הוה חמדת כל ישראל
כשאלת חרב: כי אם המשיח הנביא
אמצעי תמידו בין יהוה ובין אדם
הוא נביא כמשה למען וגו' ונקל

**Summarium Christiani
Respondentis.**

SIAS Mediator perpetuus ian-
ter DEUM & homines est il-
le PROPHETA sicut Mofcheh.
E.

19. Prædictio futurorum
non deesse debet MESSIÆ Pro-
phetæ: est illa non est princi-
palis Character Propheticus
Messie, qui est Sapientia illa
quæ plurali numero exprimitur
à Salomone, idemq; καὶ πλο-
υῶντες.

20. Concludere etiam ita li-
cet: Moses habet suarum re-
rum gestarum Scripturam
Canonicam. E. & habere
debuir MESSIAS Prophetæ
sicut Mose, imò excellentior
Mose, tum quæ personam,
tum quæ doctrinam, tum quæ
figmā, & aded præter Scriptu-
ram Mosis & Prophet. danda
Scripturam Canonica Messie.

לו הגיד עתידים שהוא חכמה
ודע סתרי לבורח כשוודי הוא על
שלא למראיה עינו ישפט ול
למשמע אזנו יוכיח וגו' ויש לחולק
משה נכתבה דתו למען גם ראוי
להיות המשיח שהוא נביא כמשה
תורתו הכתובה על שני המשיח
גברו על נסים נעשו ביד משה עהו
ועדים לזו גם קדמני יהודים
כמו במדרש קודת על מרה שהיה
הוא שיהיה אר ברכיה כשר יצחק
כגאל הראשון כגאל האחרון מה גאל
הראשון שני ויקח משה אשתו
ואר בניו וירכיבם על החמור וכך
גאל האחרון שנאמר עני ורכב
על חמור וגו' מה גאל הראשון חוריד
את המן שני הנני ממטיר לכם מן
השמים אף גאל אחרון יהי פסרת
בר בארץ מה גאל הראשון העלוי
את הכאר כך גאל האחרון שהוני
מלך המשיח יעלה אר המים שני
ומעין מן בורגה ויצא והשקה אר
נחל השמים וגו' וכן במדרש קהלת
על וראה כטוב והנה גם הוא
הכל מדרש ראה בטובתה של תורה
והננה גם הונת הבכר! הלל
הורה צריך קרייה למימר והנה גם
הוא שמחה אמר ר' חזקיה כל תורה

E 3

21. Sub-

Summarium Christiani
Respondentis.

21. *Subjiciuntur Magistrorum
Judaicorum veterum sententia
ex Midrasch Kobeletb ad cap.
1. v. 9. Moses redemptor pri-
mus: Messias redemptor ul-
timus: comparantur ibid. Mo-
ses & Messias ex Exod. 4. 20.
cum Zach. 9. 9. ex Exod. 16. 4.
& Ps. 72. 16. it: ex Num. 21. 18.
cum Joel 3. 23. ex eodem Midr. ad
c. 2. 1. & c. 11. v. 8. ex Midr. Tillim
ad Ps. 21. 2. ex Seph. Ikkarim l. 3.
& c. 2. 1. c. 19. & Midr. Cant. c. 1. 2.
Jer. 31. 31. 32. 33. Explicatur bre-
viter quo sensu tempore MES-
SIAE ex ore DEI benedicti im-
mediatè promittatur Lex au-
dienda, quia sc. Messias Prophe-
ta ipse Persona divina, ne me-
rus naturà homo, qualis Moses:
Porrò R. Maimonid. in summ.
Talm. tr. de Regibus Midr.
Schir. ad c. 7. 4. ex Zach. 9. 1.
Psalm. 132. 14.*

שאתה למר בעולם הזה הכל הייתי
לפניה תורה של עולם הבא ול לפני
תורתו של משיח כמו במדר/אם
שנים הדברה יחיה האדם בכלום
ישמח וכן במדר/הלים אר חנינא
אין מלך המשיח בא אלני ליתן
לאומות העלם מצורו והקברה
נותן למלך המשיח מן הכבוד
של מעלה: וכן מר שבספר
עיקרים ממדרש ולואי ישקני
מנשיקורי פיו אמרו להם אין זו
עכשיו אבל לעתיד הויה שנאמר
נתתי תורתו בקרבם עכ: הרי לך
מפורש שדעתם זל הוא שכבר
ימצא לכל ישראל בעתיד למוד
שני כראשון מפי הקבה בלי אמצעות:
ואכן בלי אמצעות אם המשיח
הנביא הוא האדם המעלה שהויה
יהוה מחקקנו וכזה הפרש המופלג
בין משיח למשרה וכן רמ שבימי
המשיח יהיו הדברים הסתומים
והעמוקים גלויים לכל: והנה במדרש
שה ער משיח דבר יהודי בארץ
חרוך ר/ נחמיה אמר: חרוך זה
מלך המשיח שהויה חר לאומות
העולם ורך לישראל דא חרוך זה
מלך המשיח שהוא עתיד להרויך כל
באי עלם כתשובה לפני הקברה
ודמשק מנוחתו והלא מנוחתו בירת
המקדש שני זאר מנוחתו עדי ער
פה אשב:

Summa-

Summarium Rabbini

אברבנאל השען
שלל הנשוא

1.

Proponentis minorem
negantem.

JESUM NAZARE-
NUM fuisse PROPHETAM
in gradu excellen-
tissimo.

CHARACTER MESSIÆ
Isaianus de SPIRITU
JHOVAH requie-
scente super illo, ad-
cò ut ex illà Spiritus inha-
bitatione sit *καρδιομανής*
futurus, nec juxta Ocu-
lorum adspèctum judi-
caturus &c. non com-
petit JESU NAZARENO.

שהוא מדרגת הנבואה העליונה
משוע הנצרי
הנבואה שנחה עליו רוח יהוה
עד שמפני נבואתו היה ידע סתרות
לבור בני אדם כמו שנאמר ל-
למראה עיניו ישפט ול-
אזניו יוכיח לא נתקיימה בישוע
הנצרי:

אברבנאל מביא עליו ראיה:

אם כדור בית השני לא היתה בהם
נבואה ולא רוח הקדש גם ישוע
הנצרי שהוא נהרג בסוף ביר-
שני לא נביא הוא כי אם המוקדמת
כמו שקבלו חכמים זל:

2.

Probantis hanc negativam.

Si sub templo 2. non fuit vel PROPHETIA, vel gra-
dus ille inferior, qui vocatur S. SPIRITUS. E. etiam
JESUS NAZARENUS, qui occisus est in fine templi 2.
non fuit Propheta. Sed. E. Minorem probat ex traditi-
one Antecessorum,

Summa-

Summarium CHRISTIANI
RESPONDENTIS.

3.

Trifolium Propheticum
post Babylonicum,
CHAGGAI, SCHAR-
FAH, MALACHI
probat minoris probatio-
nem falsam, quoad Caput
Prophetiae, vid. Esr. 5. 1.
2. Esra & Nechemia, quo-
rum et aetatem extendi ad usque
finem imperii Persici & Da-
rium Codomannum ac
Alexandrum Magnum
probat ex Nechem. c. 3. 1.
c. 12. 11. c. 13. 28. 29. pro-
bant sub templo 2. non defu-
isse gradum Prophetiae,
qui dicitur Spiritus S. 3.
Conciliatio de Prophetia exi-
stente sub templo consumando,
& desinente sub templo 2. jam
consumato s. jam perfecto non
sufficit: Uti magis ex sequentibus constabit.

אם היו בזמן בירושלם שני שלשה
הנביאים והתנבאו חגי וזכריה בר
עזריה נביאים על ישראל די
ביחוד ובירושלם בשום אלה ישראל
עליהון וגם כן מלאכו נבואה שם
אך ליה חלה נבואה: ואם שם
עזריה ספר מהיר ללמד בישראל
חק ומשפט וגם כן נחמיה שגברו ימי
שני חייהם עד מלכות דרוש
הפרסי ששם לוי לו קודמוס עד
תכלית מלכות פרס עד בער
הקרנים המלך הראשון מלך יון
כשודע מכתובים בירי נחמיה כמו
ידוע הכהן הראש וסנבלט החרני
ומנשה חתנו גאל הכהונה וגו' אך
כלל הסדרה רוח הקדש בבירת
האחרון: ולא מענה למדי לאמר
שהיתה בבית השני הנבואה קודם
שנגמר ושחסרה נבואה אחרי
שנגמר ויותר מודעת זאת
כמאחרים:

חוק חוק נאם יהוה ועשו כו' אני אתכם נאם יהוה צבאות:
את הרבר אשר כרתי אתכם בצאתכם ממצרים ורוחי
עמדת בתוכם ארל תיראו:

Scriptis & lingvis CHRISTUM defendimus omnes.
Et sua sub CHRISTO quærerere quisque studet.
Pauci festantur Domini vestigia; & ipsi
Quod fugiant propriæ basia laudis, habent.
Quem venisse negat, mentem velatus, Apella;
Tu SCHRÖDERE, unum pectore & ore feres.
Hactenus assveto teneram formare juventam,
Post majora dabit munera sancta DEUS.
Vileseat, pereat, damnator gloria nostra!
Ut CHRISTI. crescat gloria sola. super.!

Herrmannus Schuckman/

Theol. D. P.

Reverendo & Clarissimo

D. N. RESPONDENTI

DE

CHARACTERE MESSIÆ PROPHETICO.

Quem magnum quondam fassa est Judæa Prophetam
JESUM, nunc talem gens recutita negat:
Et palans tamen ipsa extorris, sparsa per orbem,
Jam dudum exemplo, quod negat ore, probat
Scilicet hoc quondam noster prædixit JESUS
& vel lachrymulâ teste, PROPHETA fuit.
Qui CHRISTO caluere per omnia secla, Propheta
Quid, quod nunc per bis secula dena tacent?
MESSIÆne pudet? presentia desperata?
Vanâq; MESSIAS fabula Vatis erat?
Prodigium immane est Vatum tam grandis hiatus:
& nondum CHRISTUS, dicere, Vates adest.
Post bis mille annos nondum venisse, Propheta
quem tres venturum mox sonuere nefas.
Non Vates: certè recutitus fallitur ordo
qui sua tot seclis mortua signa videt.
Testis adest JESUS NEZER: de Virgine castâ
Magnus in exigua nascitur Urbe DEUS.

Quondam

Quondam infans : sed ubi arsurus pandetur Olympus
 Hostibus inatâ fronte tremendus erit.
 Hæc tibi materies Sancti, SCHRODERE, laboris :
 JESUS materies unica laudis erit.
 LUTHERI Civem esse, aris mernisse, Scholisq;
 Laus est: sed JESU laus placuisse magis.
 ISLEBIÆ post hæc spiret tua nardus odores!
 Elos tibi JESSÆUS, Partheniusq; favet.

Celerrimè honori & amori
 quod debuit

Augustus Varenius, D.

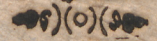

Sunt, SCHRÖDERE, diu Breglæ Dunæq; probata,
 Queis polles, Virtus & Pietatis amor.
 Sunt, qui Te merito venerantur honore Magistrum.
 Queis Tua dexteritas pectora docta dedit.
 Sunt, sibi præreptum querula qui voce repostum,
 Queis veram ad patriam fidus hodegus eras.
 Nunc ubi dilectis Russi truculentia ab oris
 Te dedit expulsus, Varnus amore colit.
 Ut Breglæ Dunæq; fuit, sic nobile Varno
 Est, & præclarum nomen, AMICE, Tuum.
 Plaudit is, adfertum cum SALVATORIS honorem,
 Is, quem destructum foedus Apella cupit.
 Plaudit: jamq; studet clarum mage reddere nomen,
 Quod clarum Virtus hûc-dedit- usque Tibi.
 Adsit, pro cuius depugnans fortis honore,
 Sic erit æternum nomen honorq; Tibi.

Rever. & Praclariss. Viro
 DN. M. CAROLO SCHRÖDERO
 Commensali & Amico meo
 honoratissimo scrib.

בְּלִבְיָהוּבָה

M. Jacobus Helwigius.

VIRIS
Plurimum Reverendis, Excellentissimis
DNN.
PASTORIB
ARCHIDIACO
 &
DIACONIS
ECCLESIAE HAMBUR

gravissimis,
vigilantissimis
 &
benè merentissimis
DNN.
PATRONIS edecuma
 &
FAUTORIBUS omni ob
perpetim colendis,
HAS pro **PROPHETA** illo **M.**
JESU NAZAREN
Prophetici Characteris
VINDICIAS

Ut aliquod exsistat cum officiosa mentis
rum benevole Promotionis oquuntur
devotè demissè
dicat,
Honoro SINGUL
dic
M. CAROLUS Schu
Bârsonæ in Livoniâ o
h. t. l.

